

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια
(3. Saṃyutta Nikāya - Aṭṭhakathā)

1. Σχόλια για το βιβλίο με τους στίχους (1. Sagāthāvagga-
aṭṭhakathā)

6. Συνδεδεμένες ομιλίες με τους Βράχμα (6. Brahmaṣaṃyuttaṃ)

PaliVerse

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια

1. Σχόλια για το βιβλίο με τους στίχους

6. Brahmasaṃyuttaṃ

1. Paṭhamavaggo

1. Brahmāyācanasuttavaṇṇanā

172. Brahmasaṃyuttassa paṭhame parivitaḥko uḍapādīti sabbabuddhānaṃ āciṇṇasamāciṇṇo ayaṃ cetaso vitakko uḍapādi. Kadā uḍapādīti? Buddhābhūtaṃ aṭṭhame sattāhe rājāyatanamūle sakkena devānamindena ābhataṃ dantakaṭṭhañca osadhaharītakañca khāditvā mukhaṃ dhovivā catūhi lokapālehi upanīte paccagghe selamayapatte tapussabhallikānaṃ piṇḍapātaṃ paribhuñjitvā puna paccāgantvā ajapālanigrodhe nisinnamattassa.

Adhigatoti paṭividdho. Dhammoti catusaccadhammo. Gambhīroti uttānapaṭikkhepavacanametam. Duddasoti gambhīrattāva duddaso dukkhena daṭṭhabbo, na sakkā sukhena daṭṭhum. Duddasattāva duranubodho dukkhena avabujjhitabbo, na sakkā sukhena avabujjhitum. Santoti nibbuto. Paṇītoti atappako. Idaṃ dvayaṃ lokuttarameva sandhāya vuttaṃ. Atakkāvacaroti takkena avacaritabbo ogāhitabbo na hoti, ṇāṇeneva avacaritabbo. Nipuṇoti saṇho. Paṇḍitavedanīyoti sammāpaṭipadaṃ paṭipannehi paṇḍitehi veditabbo. Ālayarāmāti sattā pañcasu kāmaguṇesu allīyanti, tasmā te ālayāti vuccanti. Aṭṭhasatataṇhāvicarītāni vā allīyanti, tasmāpi ālayāti vuccanti. Tehi ālayehi ramantīti ālayarāmā. Ālayesu ratāti ālayaratā. Ālayesu suṭṭhu muditāti ālayasammuditā. Yatheva hi susajjitaṃ pupphaphalabharitarukkhādisampannaṃ uyyānaṃ pavittṭho rājā tāya tāya sampattiyā ramati, sammudito āmoditapamodito hoti, na ukkaṇṭhati, sāyampi nikkhamitum na icchati, evamimehipi kāmālayataṇhālayehi sattā ramanti, saṃsāraḥvaṭṭe sammuditā anukkaṇṭhitā vasanti. Tena tesam bhagavā duvidhaṃ ālayaṃ uyyānabhūmiṃ viya dassento “ālayarāmā”tiādimāha.

Tattha yadidanti nipāto, tassa tṭhānaṃ sandhāya “yaṃ ida”nti, paṭiccasamuppādaṃ sandhāya “yo aya”nti evamattho daṭṭhabbo. Idappaccayatāpaṭiccasamuppādoti imesaṃ paccayā idappaccayā, idappaccayā eva idappaccayatā, idappaccayatā ca sā paṭiccasamuppādo cāti idappaccayatāpaṭiccasamuppādo. Saṅkhārādipaccayānaṃ etaṃ adhivacanaṃ. Sabbasaṅkhārasamathotiādi sabbam nibbānameva. Yasmā hi taṃ āgamma sabbasaṅkhāravipphanditāni samanti, vūpasammanti, tasmā sabbasaṅkhārasamathoti vuccati. Yasmā ca taṃ āgamma sabbe upadhayo paṭinissaṭṭhā honti, sabbā taṇhā khīyanti, sabbe kilesarāgā virajjanti, sabbam dukkhaṃ nirujjhati, tasmā sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayaṃ virāgo nirodhoti vuccati. Yā panesā taṇhā bhavena bhavaṃ, phalena vā saddhiṃ kammaṃ vinati saṃsibbatīti katvā vānanti vuccati, tato nikkhantaṃ vānatoti nibbānaṃ. So mamaṃ kilamathoti yā ajānantānaṃ desanā nāma, so mama kilamatho assa, sā mama vihesā assāti attho. Kāyakilamatho ceva kāyavihesā ca assāti vuttaṃ hoti. Citte pana ubhayampetaṃ buddhānaṃ natthi. Apissūti anubrūhanatthe nipāto. So “na kevalaṃ

ayaṃ parivitaṃko uḍapādi, imāpi gāthā paṭibhaṃsū”ti dīpeti. Anacchariyāti anuacchariyā. Paṭibhaṃsūti paṭibhānasaṅkhātassa ñāṇassa gocarā ahesuṃ, parivitaṃkayitabbataṃ pāpuṇṇisu.

Kicchenāti dukkhena, na dukkhāya paṭipadāya. Buddhānaṃ hi cattāropi maggā sukhaṃ paṭipadāva honti. Pāramīpūraṇakāle pana sarāgasadosasamohasseva sato āgatāgatānaṃ yācakaṇaṃ alaṅkatapaṭiyattaṃ sīsaṃ kantivā galalohitaṃ nīharitvā suaññitāni akkhini uppāṭetvā kulavaṃsappadīpaṃ puttaṃ manāpacārinīṃ bhariyanti evamādini dentassa aññāni ca khantivādisadisese attabhāvesu chejjabhejjādini pāpuṇṇantassa āgamaṇīyapaṭipadaṃ sandhāyetaṃ vuttaṃ. Halanti ettha ha-kāro nipātamatto, alanti attho. Pakāsitunti desituṃ, evaṃ kicchena adhigatassa alaṃ desituṃ pariyattaṃ desituṃ. Ko attho desitenāti vuttaṃ hoti? Rāgadosaparetehi rāgadosaphuṭṭhehi rāgadosānugatehi vā.

Paṭisotaḡāminti niccādīnaṃ paṭisotaṃ, “aniccaṃ dukkhamanattā asubha”nti evaṃ gataṃ catusaccadhammaṃ. Rāgarattāti kāmarāgena bhavarāgena diṭṭhirāgena ca rattā. Na dakkhantīti aniccaṃ dukkhamanattā asubhanti iminā sabhāvena na passissanti, te apassante ko sakkhissati evaṃ gāhāpetuṃ. Tamokhandhena āvuṭṭāti avijjārāsinaṃ ajjhotthaṭṭā.

Appossukkatāyāti nirussukkabhāvena, adesetukāmatāyāti attho. Kasmā panassa evaṃ cittaṃ nami? Nanu esa mutto mocessāmi, tiṇṇo tāressāmi -

“Kiṃ me aññātaḡesena, dhammaṃ sacchikatenidha;
Sabbāññutaṃ pāpuṇṇitvā, tārayissaṃ sadevaka”nti. -

Patthanaṃ katvā pāramiyo pūretvā sabbaññutaṃ pattoti? Saccametaṃ, tadevaṃ paccavekkhaṇānubhāvena panassa evaṃ cittaṃ nami. Tassa hi sabbaññutaṃ patvā sattānaṃ kilesagahanataṃ, dhammassa ca gambhīrataṃ paccavekkhantassa sattānaṃ kilesagahanatā ca dhammagambhīratā ca sabbākārena pākaṭā jātā. Athassa - “ime sattā kañjiyapuṇṇā lābu viya, takkabharitā cāṭi viya, vasātelapītapilotikā viya, añjanamakkhitaḡattho viya ca kilesabharitā atisaṃkiliṭṭhā rāgarattā dosaduṭṭhā mohamūḡhā, te kiṃ nāma paṭivijjhissanti”ti? Cintayato kilesagahanapaccavekkhaṇānubhāvenāpi evaṃ cittaṃ nami.

“Ayañca dhammo pathavīsandhāraḡaudakakkhandho viya gambhīro, pabbatena paṭicchādetvā ṭhapito sāsapo viya duddaso, satadhā bhinnassa vālassa koṭiyā koṭipaṭipādanaṃ viya duranubodho. Nanu mayā hi imaṃ dhammaṃ paṭivijjhitaṃ vāyamantena adinnaṃ dānaṃ nāma natthi, arakkhitaṃ sīlaṃ nāma natthi, aparipūritā kāci pāramī nāma natthi, tassa me nirussāhaṃ viya mārabalaṃ vidhamantassāpi pathavī na kampittha, paṭhamayāme pubbenivāsaṃ anussarantassāpi na kampittha, majjhimayāme dibbacakkuṃ visodhentassāpi na kampittha, pacchimayāme pana paṭiccasamuppādaṃ paṭivijjhantasseva me dasasahassilokadhātu kampittha. Iti mādisenāpi tikkhaññāṇena kicchenevāyaṃ dhammo paṭividdho. Taṃ lokiyaḡamahājanā kathaṃ paṭivijjhissanti”ti? Dhammagambhīrapaccavekkhaṇānubhāvenāpi evaṃ cittaṃ namīti veditabbaṃ.

Apica brahmunā yācite desetukāmatāyapissa evaṃ cittaṃ nami. Jānāti hi bhagavā - “mama appossukkatāya citte namamāṇe maṃ mahābrahmā dhammadesanaṃ yācissati, ime ca sattā brahmagarukā. Te ‘satthā kira dhammaṃ na desetukāmo

ahosi. Atha naṃ mahābrahmā yācitvā desāpesi. Santo vata bho dhammo, paṇīto vata bho dhammo'ti maññaṃānā sūssūssanti'ti. Idampissa kāraṇaṃ paṭicca appossukkatāya cittaṃ nami, no dhammadesanāyāti veditabbaṃ.

Sahampatissāti so kira kassapassa bhagavato sāsane sahako nāma thero paṭhamajjhānaṃ nibbattetvā paṭhamajjhānabhūmiyaṃ kappāyukabrahmā hutvā nibbatto. Tatra naṃ "sahapatibrahmā"ti paṭisañjānanti. Taṃ sandhāyāha "brahmuno sahampatissā"ti. Nassati vata bhoti so kira imaṃ saddaṃ tathā nicchāresi, yathā dasasahassilokadhātubrahmāno sutvā sabbe sannipatiṃsu. Yatra hi nāmāti yasmiṃ nāma loke. Purato pāturahosīti tehi dasahi brahmasahashehi saddhiṃ pāturahosi. Apparajakkhajātikāti paññaṃmaye akkhamhi appaṃ parittaṃ rāgadosamoharajaṃ etesaṃ evaṃsabhāvāti apparajakkhajātikā. Assavanatāti assavanatāya. Bhavissantīti purimabuddhesu dasapuññaṃkiriya vasena katādhikārā paripākagatā padumāni viya sūriyasmisamphassaṃ, dhammadesanaṃyeva ākaṅkhamānā catuppadikagāthāvasāne ariyabhūmiṃ okkamanārahā na eko, na dve, anekasatasahassā dhammassa aññaṃtāro bhavissantīti dasseti.

Pāturahosīti pātubhavi. Samalehi cintitoti samalehi chahi satthārehi cintito. Te hi puretaraṃ uppajjitvā sakalajambudīpe kaṇṭake pattharamānā viya, viṣaṃ siñcamānā viya ca samalaṃ micchādiṭṭhidhammaṃ desayiṃsu. Apāpuretanti vivaraṃ etaṃ. Amatassa dvāraṃti amatassa nibbānassa dvārabhūtaṃ ariyamaggaṃ. Suṇantu dhammaṃ vimalenānubuddhanti ime sattā rāgādimalānaṃ abhāvato vimalena sammāsambuddhena anubuddhaṃ catusaccadhammaṃ suṇantu tāva bhagavāti yācati.

Sele yathā pabbatamuddhaniṭṭhitoti selamaye ekagghane pabbatamuddhani yathāṭhitova. Na hi tassa ṭhitassa dassanattaṃ gīvukkhipanapasāraṇādikiccaṃ atthi. Tathūpamanti tappaṭibhāgaṃ selapabbatūpamaṃ. Ayaṃ panettha saṅkhepattho - yathā selapabbatamuddhani ṭhitova cakkhumā puriso samantato janataṃ passeyya, tathā tvampi sumedha sundarapañña sabbaññaṇaṇena samantacakkhu bhagavā dhammamayaṃ pāsādamāruya sayāṃ apetasoko sokāvatiṇṇaṃ jātijarābhūtaṃ janataṃ avekkhassu upadhāraya upaparikkha. Ayaṃ panettha adhippāyo - yathā hi pabbatapāde samantā mahantaṃ khettaṃ katvā, tattha kedārapāḷīsu kuṭikāyo katvā rattiṃ aggiṃ jāleyyuṃ, caturaṅgasamannāgatañca andhakāraṃ assa, atha tassa pabbatassa matthake ṭhatvā cakkhumato purisassa bhūmiṃ olokayato neva khettaṃ na kedārapāḷīyo na kuṭīyo na tattha sayitamanussā paññaṇeyyuṃ. Kuṭikāsu pana aggijālāmattakameva paññaṇeyya, evaṃ dhammapāsādaṃ āruya sattaniṇṇāyaṃ olokayato tathāgatassa ye te akatakalāyānā sattā, te ekavihāre dakkhiṇajāṇupasse nisinnāpi buddhacakkhussa āpāthaṃ nāgacchanti, rattiṃ khittā sarā viya honti. Ye pana katakalāyānā veneyyapuggalā, te evassa dūrepi ṭhitā āpāthaṃ āgacchanti so aggi viya himavantapabbato viya ca. Vuttampi cetaṃ -

"Dūre santo pakāsentī, himavantova pabbato;
Asantettha na dissanti, rattiṃ khittā yathā sarā"ti.

Ajjhesananti yācanaṃ. Buddhacakkhunāti indriyaparopariyattaññaṇena ca āsayānusayaññaṇena ca. Imesaṃ hi dvinnaṃ ñāṇaṃ "buddhacakkhū"ti nāmaṃ, sabbaññaṇaṇassa "samantacakkhū"ti, tiṇṇaṃ maggaññaṇaṃ "dhammacakkhū"ti. Apparajakkhetiādīsu yesaṃ vuttanayeneva paññaṇcakkhumhi

rāgādirajaṃ appaṃ, te appaṃ appaṃ. Yesaṃ taṃ mahantaṃ, te mahārajaṃ. Yesaṃ saddhādāni indriyāni tikkhāni, te tikkhindriyā. Yesaṃ tāni mudūni, te mudindriyā. Yesaṃ teyeva saddhādayo ākāraṃ suṇḍarā, te svākārā. Ye kathitakāraṇaṃ sallakkhenti, sukhena sakkā honti viññāpetuṃ, te suviññāpayā. Ye paralokañceva vajjañca bhayato passanti, te paralokavajjabhayadassāvino nāma.

Ayaṃ panettha pāli - “saddho puggalo appaṃ appaṃ, assaddho puggalo mahārajaṃ. Āraddhavīriyo, kusīto. Upaṭṭhitassati, muṭṭhassati. Samāhito, asaṃhito. Paññavā, dūpañño puggalo mahārajaṃ. Tathā saddho puggalo tikkhindriyo...pe... paññavā puggalo paralokavajjabhayadassāvī, dūpañño puggalo na paralokavajjabhayadassāvī. Lokoti khandhaloko, āyatanaloko, dhātuloko, sampattibhavaloko, sampattisambhavaloko, vipattibhavaloko, vipattisambhavaloko. Eko loko sabbe sattā āhāraṭṭhitikā. Dve lokā nāmañca rūpañca. Tayo lokā tisso vedanā. Cattāro lokā cattāro āhārā. Pañca lokā pañcupādānakkhandhā. Cha lokā cha ajjhātikāni āyatanāni. Satta lokā satta viññāṇaṭṭhitiyo. Atṭha lokā atṭha lokadhammā. Nava lokā nava sattāvāsā. Dasa lokā dasāyatanāni. Dvādasa lokā dvādasāyatanāni. Atṭhārasa lokā atṭhārasa dhātuyo. Vajjanti sabbe kilesā vajjā, sabbe duccharitā vajjā, sabbe abhisāṅkhārā vajjā, sabbe bhavagāmikammā vajjā, iti imasmiñca loke imasmiñca vaje tibbā bhayaṣaṅgā paccupaṭṭhitā hoti, seyyathāpi ukkhittāsike vadhake. Imehi paññāsāya ākārehi imāni pañcindriyāni jānāti passati aññāsi paṭivijjhi. Idaṃ tathāgatassa indriyaparopariyatte ñāṇa’nti.

Uppaliniyanti uppalavane. Itaresupi eseṇa nayo. Antonimuggapossinīti yāni anto nimuggāṇeṇa possiyanti. Udaṃ accuggamma ṭhitāni ti udaṃ atikkamitvā ṭhitāni. Tattha yāni accuggamma ṭhitāni, tāni sūriyārasmiṃsamphassaṃ āgamayamānāni ṭhitāni ajja pupphanakāni. Yāni pana samodakaṃ ṭhitāni, tāni sve pupphanakāni. Yāni udakānuggatāni antonimuggapossinī, tāni tatiyadivase pupphanakāni. Udaṃ pana anuggatāni aññānipi sarogauppalādāni nāma atthi, yāni neva pupphissanti, macchakacchapabhakkhāṇeṇa bhavissanti, tāni pālīṃ nāruḥhāni. Āharitvā pana dīpetabbānīti dīpitāni. Yathēva hi tāni catubbidhāni pupphāni, evamevaṃ ugghaṭṭitaññū vipaṇcitaññū neyyo padaparamoti cattāro puggalā.

Tattha “yassa puggalassa saha udāhaṭṭavelāya dhammābhisamayo hoti, ayaṃ vuccati puggalo ugghaṭṭitaññū. Yassa puggalassa saṃkhittena bhāsitaṃ vitthārena atthe vibhajiyamāṇe dhammābhisamayo hoti, ayaṃ vuccati puggalo vipaṇcitaññū. Yassa puggalassa uddesato paripucchato yoniso manasikaroto kalyāṇamitte sevato bhajato payirupāsato anupubbena dhammābhisamayo hoti, ayaṃ vuccati puggalo neyyo. Yassa puggalassa bahumpi suṇato bahumpi bhaṇato bahumpi dhārayato bahumpi vācayato na tāya jātiyā dhammābhisamayo hoti, ayaṃ vuccati puggalo padaparamo. Tattha bhagavā uppalavanādisadisaṃ dasasahassilokadhātum olokento - “ajja pupphanakāni viya ugghaṭṭitaññū, sve pupphanakāni viya vipaṇcitaññū, tatiyadivase pupphanakāni viya neyyo, macchakacchapabhakkhāni pupphāni viya padaparamo”ti addassa. Passanto ca “ettakā appaṃ appaṃ, ettakā mahārajaṃ, tatrāpi ettakā ugghaṭṭitaññū”ti evaṃ sabbākāratova addassa.

Tattha tiṇṇaṃ puggalānaṃ imasmiṃyeva attabhāve bhagavato dhammadesanā atthaṃ sādheti. Padaparamānaṃ anāgatattāya vāsanā hoti. Atha bhagavā imesaṃ catunnaṃ puggalānaṃ atthāvahaṃ dhammadesanaṃ viditvā desetukamyataṃ uppādetvā puna sabbepi tisu bhavesu satte bhabbābhabbavasena dve koṭṭhāse akāsi. Ye sandhāya vuttaṃ - “katame sattā abhabbā? Ye te sattā kammāvaraṇena

samannāgatā kilesāvaraṇena samannāgatā vipākāvaraṇena samannāgatā assaddhā acchandikā duppañña abhabbā niyāmaṃ okkamituṃ kusalesu dhammesu sammattaṃ, ime te sattā abhabbā. Katame sattā bhabbā? Ye te sattā na kammāvaraṇena...pe... ime te sattā bhabbā”ti. Tattha sabbepi abhabbapuggale pahāya bhabbapuggaleyeva ñāṇena pariggahetvā, “ettakā rāgacaritā ettakā dosa-mohacaritā vitakka-saddhā-buddhacaritā”ti cha koṭṭhāse akāsi. Evaṃ katvā dhammaṃ desessāmīti cintesi.

Paccabhāsīti patiabhāsi. Apārutāti vivaṭṭa. Amatassa dvārāti ariyamaggo. So hi amatasaṅkhātassa nibbānassa dvāraṃ, so mayā vivaritvā ṭhapitoti dasseti. Pamuccantu saddhanti sabbe attano saddhaṃ pamuccantu vissajjentu. Pacchimapadadvaye ayamatto - ahañhi attano paguṇaṃ suppvattitampi imaṃ paṇītaṃ uttamaṃ dhammaṃ kāyavācākilamathasaññī hutvā na bhāsiṃ. Idāni pana sabbo jano saddhābhājanaṃ upanetu, pūressāmi tesaṃ saṅkappanti.

Antaradhāyīti satthāraṃ gandhamālādīhi pūjetvā antarahito, sakaṭṭhānameva gatoti attho. Gate ca pana tasmim bhagavā “kassa nu kho ahaṃ paṭhamam dhammaṃ deseyya”nti? Ālārudakānaṃ kālaṅkatabhāvaṃ, pañcavaggiyānañca bahūpakārabhāvaṃ ñatvā tesaṃ dhammaṃ desetukāmo bārāṇasiyaṃ isipatanaṃ gantvā dhammacakkaṃ pavattesi. Paṭhamam.

2. Gāraṇasuttavaṇṇanā

173. Dutiye udapādīti ayaṃ vitakko pañcame sattāhe udapādi. Agāravoti aññaṣmim gāraṇarahito, kañci garuṭṭhāne aṭṭhapetvāti attho. Appatissoti patissayarahito, kañci jeṭṭhakatṭhāne aṭṭhapetvāti attho.

Sadevaketiādīsu saddhim devehi sadevake. Devaggahaṇena cettha mārabrahmesu gahitesupi māro nāma vasavattī sabbesaṃ upari vasaṃ vatteti, brahmā nāma mahānubhāvo ekaṅguliyā ekasmim cakkavāḷasahassee ālokaṃ pharati. Dvīhi dvīsu...pe... dasahi aṅgulīhi dasasupi cakkavāḷasahassee ālokaṃ pharati, so iminā sīlasampannataroti vuttum mā labhatūti samāraṇe sabrahmaketi visuṃ vuttaṃ. Tathā samaṇā nāma ekanikāyādivasena bahussutā sīlavanto paṇḍitā, brāhmaṇāpi vatthuvijjādivasena bahussutā paṇḍitā, te iminā sīlasampannatarāti vuttum mā labhantūti sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāyāti vuttaṃ. Sadevamanussāyāti idaṃ pana nippadesato dassanattaṃ gahitameva gahetvā vuttaṃ. Apicettha purimāni tīṇi padāni lokavasena vuttāni, pacchimāni dve pajāvasena. Sīlasampannataranti sīlena sampannataraṃ, adhiataranti attho. Sesesupi eseṇa nayo. Ettha ca sīlādayo cattāro dhammā lokiyalokuttarā kathitā, vimuttiñāṇadassanaṃ lokiyameva. Paccavekkhaṇaṇaṃ hetam.

Pāturahosi - “ayaṃ satthā avācīti yāva bhavaggā sīlādīhi attanā adhiataram apassanto ‘mayā paṭividdhaṃ navalo-kuttaradhammaṃ eva sakkatvā garuṃ katvā upanissāya viharissāmī’ti cinteti, kāraṇaṃ bhagavā cinteti, atthaṃ vuḍḍhivisesaṃ cinteti, gacchāmiṃsa ussāhaṃ janessāmī”ti cintetvā purato pākāṇa ahoṣi, abhimukhe aṭṭhāsīti attho.

Viharanti cāti ettha yo vadeyya “viharantīti vacanato paccuppannapi bahū buddhā”ti, so “bhagavāpi, bhante, etarahi ahaṃ sammāsambuddho”ti iminā vacanena paṭibāhitabbo.

“Na me ācariyo atthi, sadiso me na vijjati;

Sadevakasmiṃ lokasmiṃ, natthi me paṭipuggalo''ti. -

Ādīhi cassa suttehi aññesaṃ buddhānaṃ abhāvo dīpetabbo. Tasmāti yasmā sabbepi buddhā saddhammagaruno, tasmā. Mahattamabhikaṅkhatāti mahantabhāvaṃ patthayamānena. Saraṃ buddhāna-sāsananti buddhānaṃ sāsanaṃ sarantena. Dutiyaṃ.

3. Brahmadevasuttavaṇṇanā

174. Tatiye ekoti ṭhānādīsu iriyāpathesu ekako, ekavīhārīti attho. Vūpakaṭṭhoti kāyena vūpakaṭṭho nissaṭo. Appamattoti satiyā avippavāse ṭhito. Ātāpīti vīriyātāpena samannāgato. Pahitattoti pesitatto. Kulaputtāti ācārakulaputtā. Sammadevāti na iṇaṭṭā na bhayaṭṭā na jīvitapakatā hutvā, yathā vā tathā vā pabbajitāpi ye anulomapaṭipadaṃ pūrenti, te sammadeva agārasmā anagāriyaṃ pabbajanti nāma. Brahmācariyapariyosānanti maggabrahmacariyassa pariyosānabhūtaṃ ariyaphalaṃ. Diṭṭheva dhammeti imasmiṃyeva attabhāve. Sayāṃ abhiññā sacchikatvāti sāmāṃ jānitvā paccakkhaṃ katvā. Upasampajjāti paṭilabhitvā sampādetvā vihāsi. Evaṃ viharanto ca khīṇā jāti...pe... abbhaññāsīti. Etenassa paccavekkhaṇabhūmi dassitā.

Katamā panassa jāti khīṇā, kathaṅca naṃ abbhaññāsīti? Vuccate, na tāvassa atītā jāti khīṇā pubbeva khīṇattā, na anāgatā tattha vāyāmābhāvato, na paccuppannā vijjamānattā. Maggassa pana abhāvitattā yā uppajjeyya ekacatupañcavokārabhavesu ekacatupañcakkhandhappabhedā jāti. Sā maggassa bhāvitattā anuppādadhammataṃ āpajjanena khīṇā. Taṃ so maggabhāvanāya pahīnakilese paccavekkhitvā - ''kilesābhāve vijjamānampi kammaṃ āyatīṃ appaṭisandhikaṃ hotī''ti jānanto jānāti.

Vusitanti vutthaṃ parivutthaṃ, kataṃ caritaṃ niṭṭhāpitanti attho. Brahmācariyanti maggabrahmacariyaṃ. Kataṃ karaṇīyanti catūsu saccesu catūhi maggehi pariññāpahānasacchikiriyabhāvanāvasena soḷasavidhampi kiccaṃ niṭṭhāpitanti attho. Nāparaṃ itthattāyāti idāni puna itthabhāvāya, evaṃ soḷasakiccabhāvāya, kilesakkhayāya vā katamaggabhāvanā natthīti. Atha vā itthattāyāti itthattabhāvato, imasmā evaṃpakārā idāni vattamānakkhandhasantānā aparaṃ khandhasantānaṃ natthi, ime pana pañcakkhandhā pariññātā tiṭṭhanti chinnaṃmūlako rukkho viyāti abbhaññāsi. Aññataroti eko. Arahātanti arahantānaṃ, bhagavato sāvakaṇaṃ arahataṃ abbhantaro ahosi.

Sapadānanti sapadānacāraṃ, sampattaḡharaṃ anukkamma paṭipāṭiyā caranto. Upasaṅkamīti upasaṅkamanto. Mātā panassa puttaṃ disvāva gharā nikkhamma pattaṃ gahetvā antonivesanaṃ pavesetvā paññattāsane nisīdāpesi.

Āhutiṃ niccaṃ paggaṇhātīti niccakāle āhutipiṇḍaṃ paggaṇhāti. Taṃ divasaṃ pana tasmīṃ ghare bhūtabalikammaṃ hoti. Sabbagehaṃ haritupalittaṃ vippakiṇṇalājaṃ vanamālaparikkhittaṃ ussittaddhajapaṭākāṃ tattha tattha puṇṇaghare ṭhapetvā daṇḍadīpikā jāletvā gandhacuṇṇamālādīhi alaṅkataṃ, samantato sañchādiyamānā dhūmakaṭacchu ahosi. Sāpi brāhmaṇī kālasseva vuṭṭhāya soḷasahi gandhodakaghaṭehi nhāyitvā sabbālaṅkārena attabhāvaṃ alaṅkari. Sā tasmīṃ samaye mahākhīṇāsavaṃ nisīdāpetvā, yāguuḷuṅkamattampi adatvā, ''mahābrahmaṃ bhojessāmī''ti suvaṇṇapāṭiyaṃ pāyāsaṃ pūretvā sappimadhusakkharādīhi yojetvā nivesanassa pacchābhāge haritupalittabhāvādīhi alaṅkatā bhūtapīṭhikā atthi. Sā taṃ pāṭiṃ ādāya, tattha gantvā, catūsu koṇesu majjhe ca ekekaṃ pāyāsapiṇḍaṃ ṭhapetvā, ekaṃ piṇḍaṃ hatthena gahetvā, yāva kapparā sappinā paggharantena

pathaviyaṃ jāṇumaṇḍalaṃ patiṭṭhāpetvā “bhuñjatu bhavaṃ mahābrahmā, sāyatu bhavaṃ mahābrahmā, tappetu bhavaṃ mahābrahmā”ti vadamānā brahmānaṃ bhojeti.

Etadahosīti mahākhīṇāsavassa sīlagandhaṃ chadevaloke ajjhottharivā brahmalokaṃ upagataṃ ghāyamānassa etaṃ ahosi. Saṃvejeyyanti codeyyaṃ, sammāpaṭipattiyaṃ yojeyyaṃ. ‘Ayaṃ hi evarūpaṃ aggadakkhiṇeyyaṃ mahākhīṇāsavaṃ nisīdāpetvā yāguuḷuṅkamattampi adatvā, “mahābrahmaṃ bhojessāmī”ti tulaṃ pahāya hatthena tulayanti viya, bheriṃ pahāya kucchiṃ vādentī viya, aggiṃ pahāya khajjopanakaṃ dhamamānā viya bhūtabaliṃ kurumānā āhiṇḍati. Gacchāmissā micchādassanaṃ bhinditvā apāyamaggato uddharitvā yathā asītikoṭṭidhanaṃ buddhasāsane vipakiritvā saggamaggaṃ ārohati, tathā karomīti vuttaṃ hoti.

Dūre itoti imahā ṭhānā dūre brahmaloko. Tato hi kūtāgāramattā silā pātītā ekena ahorattena aṭṭhacattālīsajojanasahassāni khepayamānā catūhi māsehi pathaviyaṃ patiṭṭhaheyya, sabbaheṭṭhimopi brahmaloko evaṃ dūre. Yassāhutinti yassa brahmuno āhutiṃ paggaṇhāsi, tassa brahmaloko dūreti attho. Brahmapathanti ettha brahmapatho nāma cattāri kusalajjhānāni, vipākajjhānāni pana nesaṃ jīvitapatho nāma, taṃ brahmapathaṃ ajānantī tvaṃ kiṃ jappasi vippalapasi? Brahmāno hi sappītikajjhānena yāpenti, na etaṃ tiṇabījāni pakkhipitvā randhaṃ goyūsaṃ khādanti, mā akāraṇā kilamasīti.

Evaṃ vatvā puna so mahābrahmā añjaliṃ paggayha avakujjo hutvā therāṃ upadisanto eso hi te brāhmaṇi brahmadevotiādimāha. Tattha nirūpadhikoti kilesābhisaṅkhārakāmaguṇopadhīhi virahito. Atidevapattoti devānaṃ atidevabhāvaṃ brahmānaṃ atibrahmabhāvaṃ patto. Anaññaposīti ṭhapetvā imaṃ attabhāvaṃ aññassa attabhāvassa vā puttadārassa vā aposanatāya anaññaposī.

Āhuneyyoti āhunapiṇḍaṃ paṭiggahetuṃ yutto. Vedagūti catumaggasaṅkhātehi vedehi dukkhassantaṃ gato. Bhāvitattoti attānaṃ bhāvetvā vaḍḍhetvā ṭhito. Anūpalittoti taṇhādīhi lepehi ālitto. Ghāsesanaṃ iriyatīti āhārapariyesanaṃ carati.

Na tassa pacchā na puratthamatthīti pacchā vuccati atītaṃ, puratthaṃ vuccati anāgataṃ, atītānāgatesu khandhesu chandarāgavirahitassa pacchā vā puratthaṃ vā natthīti vadati. Santotiādisu rāgādisantatāya santo. Kodhadhūmavigamā vidhūmo, dukkhābhāvā anīgho, kattaradaṇḍādīni gahetvā vicarantopi vadhakacetanāya abhāvā nikkhittadaṇḍo. Tasathāvaresūti ettha pana puthujjanā tasā nāma, khīṇāsavā thāvarā nāma. Satta pana sekhā tasāti vattum na sakkā, thāvarā na honti, bhajamānā pana thāvarapakkhameva bhajanti. So tyāhutinti so te āhutiṃ.

Visenibhūtoti kilesasenāya viseno jāto. Anejoti nittaṇho. Susīloti khīṇāsavasīlena susīlo. Suvimuttacittoti phalavimuttiyā suṭṭhu vimuttacitto. Oghatiṇṇanti cattāro oghe tiṇṇaṃ. Ettakena kathāmaggena brahmā therassa vaṇṇaṃ kathento āyatane brāhmaṇiṃ niyojesi. Avasānagāthā pana saṅgītikārehi ṭhapitā. Patiṭṭhapesi dakkhiṇanti catupaccayadakkhiṇaṃ patiṭṭhapesi. Sukhamāyatikanti sukhāyatikaṃ āyatiṃ sukhavipākaṃ, sukhāvahanti attho. Tatiyaṃ.

4. Bakabrahmasuttavaṇṇanā

175. Catutthe pāpakaṃ diṭṭhigatanti lāmikā sassatadiṭṭhi. Idaṃ niccanti idaṃ saha kāyena brahmaṭṭhānaṃ aniccaṃ “nicca”nti vadati. Dhuvādīni tasseva vevacanāni. Tattha dhuvanti thiraṃ. Sassatanti sadā vijjamānaṃ. Kevalanti akhaṇḍaṃ sakalaṃ.

Acavanadhammanti acavanasabhāvaṃ. Idaṃ hi na jāyatītiādīsu imasmiṃ ṭhāne koci jāyanako vā jīyanako vā mīyanako vā cavanako vā upapajjanako vā natthi, taṃ sandhāya vadati. Ito ca panaññanti ito sahaḥkāyā brahmaṭṭhānā uttari aññaṃ nissaraṇaṃ nāma natthīti. Evamassa thāmagatā sassatadiṭṭhi uppannā hoti. Evaṃvādī ca pana so upari tisso jhānabhūmiyo cattāro magge cattāri phalāni nibbānanti sabbaṃ paṭibhāti. Kadā panassa sā diṭṭhi uppannāti? Paṭhamajjhānabhūmiyaṃ nibbattakāle. Dutiyajjhānabhūmiyanti eke.

Tatrāyaṃ anupubbikathā - heṭṭhupapattiko kiresa brahmā anuppanne buddhuppāde isipabbajjaṃ pabbajitvā kasiṇaparikkammaṃ katvā samāpattiyo nibbattetvā aparihīnājjhāno kālaṃ katvā catutthajjhānabhūmiyaṃ vehapphalabrahmaloke pañcakappasatikaṃ āyuṃ gahetvā nibbatti. Tattha yāvatāyukaṃ ṭhatvā heṭṭhupapattikaṃ katvā tatiyajjhānaṃ paṇītaṃ bhāvetvā subhakiṇhabrahmaloke catusaṭṭhikappaṃ āyuṃ gahetvā nibbatti. Tattha dutiyajjhānaṃ bhāvetvā ābhassare aṭṭha kappe āyuṃ gahetvā nibbatti. Tattha paṭhamajjhānaṃ bhāvetvā, paṭhamajjhānabhūmiyaṃ kappāyuko hutvā nibbatti. So paṭhamakāle attanā katakammañca nibbattaṭṭhānañca aññāsi, kāle pana gacchante gacchante ubhayaṃ pamussitvā sassatadiṭṭhiṃ uppādesi.

Avijjāgatoti avijjāya gato samannāgato aññānī andhībhūto. Yatra hi nāmāti yo nāma. Vakkhatīti bhaṇati. “Yatrā”ti nipātayogena pana anāgatavacanāṃ kataṃ.

Evaṃ vutte so brahmā yathā nāma maggacoro dve tayo pahāre adhiṇvāsento sahāye anācikkhitvāpi uttariṃ pahāraṃ pahariyamāno “asuko ca asuko ca mayhaṃ sahāyo”ti ācikkhati, evameva bhagavatā santajjiyamāno satim labhitvā, “bhagavā mayhaṃ padānupadaṃ pekkhanto maṃ nippīlitukāmo”ti bhūto attano sahāye ācikkhanto dvāsattatītiādīmāha. Tassattho - bho gotama, mayaṃ dvāsattati janā puññakammā tena puññakammena idha nibbattā. Vasavattino sayaṃ aññesaṃ vase avattitvā pare attano vase vattema, jātiñca jarañca atītā, ayaṃ no vedehi gatattā “vedagū”ti saṅkhaṃ gatā bhagavā antimā brahmupapatti. Asmābhijappanti janā anekāti anekajanā amhe abhijappanti. “Ayaṃ kho bhavaṃ brahmā, mahābrahmā, abhibhū, anabhibhūto, aññadatthudaso, vasavattī, issaro, kattā, nimmātā, seṭṭho, sajitā, vasī, pitā bhūtabhabyāna”nti evaṃ patthenti pihentīti.

Atha naṃ bhagavā appaṃ hi etantiādīmāha. Tattha etanti yaṃ tvaṃ idha tava āyuṃ “dīgha”nti maññasi, etaṃ appaṃ parittakaṃ. Sataṃ sahasānaṃ nirabbudānanti nirabbudagaṇanāya sataśahassanirabbudānaṃ. Āyuṃ pajānāmīti, “idāni tava avasiṭṭhaṃ ettakaṃ āyū”ti ahaṃ jānāmi. Anantadassī bhagavā hamasmīti, bhagavā, tumhe “ahaṃ anantadassī jātiādīni upātivatto”ti vadatha. Kiṃ me purāṇanti, yadi tvaṃ anantadassī, evaṃ sante idaṃ me ācikkha, kiṃ mayhaṃ purāṇaṃ? Vatasīlavattanti sīlameva vuccati. Yamahaṃ vijaññāti yaṃ ahaṃ tayā kathitaṃ jāneyyaṃ, taṃ me ācikkhāti vadati.

Idāniassa ācikkhanto bhagavā yaṃ tvaṃ apāyesītiādīmāha. Tatrāyaṃ adhippāyo - pubbe kiresa kulaghare nibbattitvā kāmesu ādīnavaṃ disvā - “jātijarāmaraṇassa antaṃ karissāmī”ti nikkhamma isipabbajjaṃ pabbajitvā samāpattiyo nibbattetvā abhiññāpādakajjhānassa lābhī hutvā gaṅgātīre paṇṇasālaṃ kāretvā jhānaratiyā vītināmeti. Tadā ca kālenakālaṃ satthavāhā pañcahi sakaṭasatehi marukantāraṃ paṭipajjanti. Marukantāre pana divā na sakkā gantum, rattiṃ gamaṇaṃ hoti. Atha purimasakaṭassa aggayuge yuttabalibaddā gacchantā gacchantā nivattitvā

āgatamaggābhimukhā ahesum, sabbasakaṭṭhāni tattheva nivattitvā aruṇe uggate nivattitabhāvaṃ jāniṃsu. Tesaṃca tadā kantāraṃ atikkamanadivaso ahosi. Sabbam dārudakam parikkhīṇam - tasmā “natthi dāni amhākam jīvita”nti cintetvā, goṇe cakkesu bandhitvā, manussā sakaṭṭacchāyam pavisitvā nipajjiṃsu.

Tāpasopi kālasseva paṇṇasālato nikkhamitvā paṇṇasāladvāre nisinno gaṅgam olokayamāno addasa gaṅgam mahatā udakoghena pūriyamānaṃ pavattitamaṇikkhandham viya āgacchantaṃ, disvā cintesi - “atthi nu kho imasmim loke evarūpassa madhurodakassa alābhena kilissamānā sattā”ti? So evaṃ āvajjento marukantāre taṃ satthaṃ disvā ‘ime sattā mā nassantū’ti “ito cito ca mahāudakakkhandho chijjitvā marukantāre satthābhimukho gacchatū”ti abhiññācittena adhiṭṭhāsi. Saha cittuppādena mātikāruḷham viya udakam tattha agamāsi. Manussā udakasaddena vuṭṭhāya udakam disvā haṭṭhatuṭṭhā nhāyitvā pivitvā goṇepi pāyetvā sotthinā icchitaṭṭhānaṃ agamaṃsu. Satthā taṃ brahmuno pubbakammaṃ dassento paṭhamam gāthamāha. Tattha apāyesīti pāyesi. A-kāro nipātamattaṃ. Gammanīti gimhe. Sampareteti gimhātapena phuṭṭhe anugate.

Aparasmimpi samaye tāpaso gaṅgātīre paṇṇasālam māpetvā araṇṇagāmakam nissāya vasati. Tena ca samayena corā taṃ gāmaṃ paharivā hatthasāraṃ gahetvā gāviyo ca karamare ca gahetvā gacchanti. Gāvopi sunakhāpi manussāpi mahāviravaṃ viravanti. Tāpaso taṃ saddam sutvā “kinnu kho eta”nti? Āvajjento “manussānaṃ bhayaṃ uppanna”nti ṇatvā “mayi passante ime sattā mā nassantū”ti abhiññāpādakajjhānaṃ samāpajjitvā vuṭṭhāya abhiññācittena corānaṃ paṭipathe caturaṅginim senaṃ māpesi. Kammasajjā āgacchantā corā disvā, “rājā maññe āgato”ti vilopaṃ chaḍḍetvā pakkamiṃsu. Tāpaso “yaṃ yassa santakam, taṃ tasseva hotū”ti adhiṭṭhāsi, taṃ tattheva ahosi. Mahājano sotthibhāvaṃ pāpuṇi. Satthā idampi tassa pubbakammaṃ dassento dutiyaṃ gāthamāha. Tattha eṇikūlasminti gaṅgātīre. Gayhakaṃ nīyamānanti gahetvā nīyamānaṃ, karamaraṃ nīyamānantipi attho.

Puna ekasmim samaye uparigaṅgāvāsikam ekam kulam heṭṭhāgaṅgāvāsikena kulena saddhim mittasanthavaṃ katvā, nāvāsāṅghāṭam bandhitvā, bahuṃ khādanīyañceva bhojanīyañca gandhamālādīni ca āropetvā gaṅgāsotena āgacchati. Manussā khādamānā bhuñjamānā naccantā gāyantā devavimānena gacchantā viya balavasomanassā ahesum. Gaṅgeyyako nāgo disvā kupito “ime mayi saññampi na karonti. Idāni ne samuddameva pāpessāmī”ti mahantaṃ attabhāvaṃ māpetvā udakam dvidhā bhinditvā uṭṭhāya phaṇam katvā, susukāraṃ karonto aṭṭhāsi. Mahājano disvā bhīto vissaramakāsi. Tāpaso paṇṇasālāyaṃ nisinno sutvā, “ime gāyantā naccantā somanassajātā āgacchanti. Idāni pana bhayaravaṃ raviṃsu, kinnu kho”ti? Āvajjento nāgarājaṃ disvā, “mayi passante sattā mā nassantū”ti abhiññāpādakajjhānaṃ samāpajjitvā attabhāvaṃ pajahitvā supaṇṇavaṇṇam māpetvā nāgarājassa dassesi. Nāgarājā bhīto phaṇam saṃharitvā udakam pavitṭho, mahājano sotthibhāvaṃ pāpuṇi. Satthā idampi tassa pubbakammaṃ dassento tatiyaṃ gāthamāha. Tattha luddenāti dāruṇena. Manussakamyāti manussakāmatāya, manusse viheṭṭhetukāmatāyāti attho.

Aparasmimpi samaye esa isipabbajjam pabbajitvā kesavo nāma tāpaso ahosi. Tena samayena amhākam bodhisatto kappo nāma māṇavo kesavassa baddhacaro antevāsiko hutvā ācariyassa kimkārapaṭissāvī manāpacārī buddhisampanno atthacaro ahosi. Kesavo tena vinā vasitum na sakkoti, taṃ nissāyeva jīvikaṃ kappesi. Satthā idampi tassa pubbakammaṃ dassento catuttham gāthamāha.

Tattha baddhacaroti antevāsiko, so pana jetṭhantevāsiko ahosi. Sambuddhimantaṃ vatinaṃ amaññīti, “sammā buddhimā vatasampanno aya”nti evaṃ maññamāno kappo tava antevāsiko ahosiṃ ahaṃ so tena samayenāti dasseti. Aññepi jānāsīti na kevalaṃ mayhaṃ āyumeva, aññepi tvaṃ jānāsiyeva. Tathā hi buddhoti tathā hi tvaṃ buddho, yasmā buddho, tasmā jānāsīti attho. Tathā hi tyāyaṃ jalitānubhāvoti yasmā ca tvaṃ buddho, tasmā te ayaṃ jalito ānubhāvo. Obhāsayāṃ tiṭṭhatīti sabbāṃ brahmalokaṃ obhāsayanto tiṭṭhati. Catutthaṃ.

5. Aññatarabrahmasuttavaṇṇanā

176. Pañcame tejodhātum samāpajjitvāti tejokasiṇaparikkammaṃ katvā pādakajjhānato vuṭṭhāya, “sarīrato jālā nikkhamantū”ti adhiṭṭhahanto adhiṭṭhānacittānubhāvena sakalasārīrato jālā nikkhamanti, evaṃ tejodhātum samāpanno nāma hoti, tathā samāpajjitvā. Tasmīṃ brahmaloketi kasmā thero tattha agamāsi? Therassa kira tejodhātum samāpajjitvā tassa brahmuno upari nisinnaṃ tathāgataṃ disvā “aṭṭhivedhī ayaṃ puggalo, mayāpettha gantabba”nti ahosi, tasmā agamāsi. Sesānaṃ gamanepi eseṇa nayo. So hi brahmā tathāgatassa ceva tathāgatasāvakānañca ānubhāvaṃ adisvā abhabbo vinayaṃ upagantum, tena so sannipāto ahosi. Tattha tathāgatassa sarīrato uggatajālā sakalabrahmalokaṃ atikkamitvā ajaṭṭakāse pakkhandā, tā ca pana chabbaṇṇā ahesum, tathāgatassa sāvakaṇaṃ ābhā pakativāṇṇāva.

Passasi vītivattantanti imasmiṃ brahmaloke aññabrahmasarīravimānālaṅkāradīnaṃ pabhā atikkamamānaṃ buddhassa bhagavato pabhassaraṃ pabhaṃ passasīti pucchati. Na me, mārisa, sā diṭṭhīti yā mesā, “idhāgantum samattho añño samaṇo vā brāhmaṇo vā natthī”ti pure diṭṭhi, natthi me sā. Kathaṃ vajjanti kena kāraṇena vadeyyaṃ. Niccomhi sassatoti imassa kira brahmuno laddhidiṭṭhi sassatadiṭṭhi cāti dve diṭṭhiyo. Tatrāssa tathāgatañceva tathāgatasāvake ca passato laddhidiṭṭhi pahīnā. Bhagavā panettha mahantaṃ dhammadesanaṃ desesi. Brahmā desanāpariyosāne sotāpattiphale patitṭhahi. Itissa maggena sassatadiṭṭhi pahīnā, tasmā evamāha.

Brahmapārisajjanti brahmapāricārikaṃ. Therānañhi bhaṇḍagāhakadahaṇā viya brahmānampi pārisajjā brahmāno nāma honti. Tenupasaṅkamāti kasmā therasseva santikaṃ pesesi? There kirassa tattakeneva kathāsallāpena vissāso udapādi, tasmā tasseva santikaṃ pesesi aññepīti yathā tumhe cattāro janā, kinnu kho evarūpā aññepi atthi, udāhu tumhe cattāro eva mahiddhikāti? Tevijjāti pubbenivāsadibbacakkhuāsavakkhayasaṅkhātāhi tīhi vijjāhi samannāgatā. Iddhipattāti iddhividhaññaṃ pattā. Cetopariyāyakovidāti paresaṃ cittācāre kusalā. Evamettha pañca abhiññāpi sarūpena vuttā. Dibbasotaṃ pana tāsāṃ vasena āgatameva hoti. Bahūti evarūpā chaḷabhiññā buddhasāvakā bahū gaṇanapathaṃ atikkantā, sakalaṃ jambudīpaṃ kāsāvapajjotaṃ katvā vicarantīti. Pañcamaṃ.

6. Brahmalokasuttavaṇṇanā

177. Chaṭṭhe paccekaṃ dvārabāhanti ekeko ekekaṃ dvārabāhaṃ nissāya dvārapālā viya aṭṭhaṃsu. Iddhoti jhānasukhena samiddho. Phītoti abhiññāpupphehi supupphito. Anadhivāsantoti asahanto. Etadavocāti etesaṃ nimmitabrahmānaṃ majjhe nisinno etaṃ “passasi me”tiādivacanaṃ avoca.

Tayo supaṇṇāti gāthāya pañcasatāti satapadaṃ rūpavasena vā pantivasena vā yojetabbaṃ. Rūpavasena tāva tayo supaṇṇāti tīṇi supaṇṇarūpasatāni. Caturo ca haṃsāti cattārihaṃsarūpasatāni. Bugghīnisā pañcasatāti byagghasadisā ekacce migā byagghīnisā nāma, tesam byagghīnisārūpakānaṃ pañcasatāni, pantivasena tayo supaṇṇāti tīṇi supaṇṇapantisatāni, caturo haṃsāti cattāri haṃsapantisatāni. Byagghīnisā pañcasatāti pañca byagghīnisā pantisatāni. Jhāyīnoti jhāyissa mayhaṃ vimāne ayaṃ vibhūtiṃ dasseti. Obhāsayanti obhāsayamānaṃ. Uttarassaṃ disāyanti taṃ kira kanakavimānaṃ tesam mahābrahmānaṃ tthitattānato uttaradisāyaṃ hoti. Tasmā evamāha. Ayaṃ panassa adhippāyo - evarūpe kanakavimāne vasanto ahaṃ kassa aññaṃ upattānaṃ gamissāmīti. Rūpe raṇaṃ disvāti rūpamhi jātijarābhaṅgasāṅkhataṃ dosaṃ disvā. Sadā pavedhitanti sītādīhi ca niccaṃ pavedhitaṃ calitaṃ ghaṭṭitaṃ rūpaṃ disvā. Tasmā na rūpe ramati sumedhoti yasmā rūpe raṇaṃ passati, sadā pavedhitaṃ ca rūpaṃ passati, tasmā sumedho sundarapaṇṇo so satthā rūpe na ramatīti. Chātthaṃ.

7. Kokālikasuttavaṇṇanā

178. Sattame appameyyaṃ paminantoti appameyyaṃ khīṇāsavapuggalaṃ “ettakaṃ sīlaṃ, ettako samādhi, ettakā paññā”ti evaṃ minanto. Kodhavidvā vikappayeti ko idha vidvā medhāvī vikappeyya, khīṇāsavova khīṇāsavaṃ minanto kappeyyāti dīpeti. Nivutaṃ taṃ maññeti yo pana puthujjano taṃ pametuṃ ārabhati, taṃ nivutaṃ avakujjapaṇṇaṃ maññāmīti. Sattamaṃ.

8. Katamodakatissasuttavaṇṇanā

179. Atthame akissavanti kissavā vuccati paññā, nippaṇṇoti attho. Atthamaṃ.

9. Turūbrahmasuttavaṇṇanā

180. Navame ābādhikoti “sāsapamattīhi pīlakāhī”tiādinā nayena anantarasutte āgatenā ābādhena ābādhiko. Bāḷhagilānoti adhimattagilāno. Turūti kokālikassa upajjhāyo turutthero nāma anāgāmaṃ phalaṃ patvā brahmaloke nibbatta. So bhūmatthakadevatā ādiṃ katvā, “ayuttaṃ kokālikena kataṃ aggasāvake antimavatthunā abbhācikkhantena”ti paramparāya brahmalokasampattaṃ kokālikassa pāpakammaṃ sutvā - “mā mayhaṃ passantasseva varāko nassi, ovadissāmi naṃ theresu cittapasādatthāyā”ti āgantvā tassa purato attāsi. Taṃ sandhāya vuttaṃ “turū paccekabrahmā”ti. Pesalāti piyasīlā. Kosi tvaṃ, āvusoti nipannakova kabarakkhīni ummīletvā evamāha. Passa yāvañca teti passa yattakaṃ tayā aparaddhaṃ, attano nalāṭe mahāgaṇḍaṃ apassanto sāsapamattāya pīlakāya maṃ codetabbaṃ maññasīti āha.

Atha naṃ “adittippatto ayaṃ varāko, gilaviso viya kassaci vacanaṃ na karissatī”ti ñatvā purisassa hītiādimāha. Tattha kuṭṭhārīti kuṭṭhārisadisā pharusā vācā. Chindatīti kusalamūlasāṅkhāte mūleyeva nikantati. Nindiyanti ninditabbaṃ dussīlapuggalaṃ. Pasaṃsatīti uttamatthe sambhāvetvā khīṇāsavoti vadati. Taṃ vā nindati yo pasaṃsiyoti, yo vā pasaṃsitabbo khīṇāsavo, taṃ antimavatthunā codento “dussīlo aya”nti vadati. Vacināti mukhena so kalinti, so taṃ aparādhamaṃ mukhena vicināti nāma. Kalinā tenāti tena aparādhena sukhaṃ na vindati. Nindiyapasaṃsāya hi pasaṃsiyanindāya ca samakova vipāko.

Sabbassāpi sahāpi attanāti sabbena sakenapi attanāpi saddhiṃ yo akkhesu dhanaparājayo nāma, ayaṃ appamattako aparādhō. Yo sugatesūti yo pana sammaggatesu puggalesu cittaṃ padusseyya, ayaṃ cittaṃ padosova tato kalito mahantataro kali.

Idāni tassa mahantatarabhāvaṃ dassento sataṃ sahaṣṣānantiādimāha. Tattha sataṃ sahaṣṣānanti nirabbudagaṇanāya sataṃ sahaṣṣaṃ. Chattimsatīti aparāni chattimsati nirabbudāni. Pañca cāti abbudagaṇanāya pañca abbudāni. Yamariyagarahīti yaṃ ariye garahanto nirayaṃ upapajjati, tattha ettakaṃ āyuppaṃ māṇanti. Navamaṃ.

10. Kokālikasuttavaṇṇanā

181. Dasame kokāliko bhikkhu yena bhagavā tenupasaṅkamīti, ko ayaṃ kokāliko, kasmā ca upasaṅkami? Ayaṃ kira kokālikaraṭṭhe kokālikanagare kokālikasetṭhissa putto pabbajitvā pitarā kārāpīte vihāre paṭivasati cūḷakokālikoti nāmena, na devadattassa sisso. So hi brāhmaṇaputto mahākokāliko nāma. Bhagavati pana sāvattiyaṃ viharante dve aggasāvakā pañcamattehi bhikkhusatehi saddhiṃ janapadacārikaṃ caramānā upakaṭṭhāya vassūpanāyikāya vivekāvāsaṃ vasitukāma te bhikkhū uyyojetvā attano pattacīvaramādāya tasmīṃ janapade taṃ nagaraṃ patvā taṃ vihāraṃ agamaṃsu. Tattha nesāṃ kokāliko vattaṃ dassesi. Te tena saddhiṃ sammoditvā, “āvuso, mayaṃ idha temāsaṃ vasissāma, mā kassaci ārocehi”ti paṭiññāṃ gahetvā vasīṃsu. Vasitvā pavāraṇādivase pavāretvā, “gacchāma mayaṃ, āvuso”ti kokālikaṃ āpucchīṃsu. Kokāliko “ajjekadivasāṃ, āvuso, vasitvā sve gamissathā”ti vatvā dutiyadivase nagaraṃ pavisitvā manusse āmantesi - “āvuso, tumhe aggasāvake idhāgantvā vasamānēpi na jānātha, na ne koci paccayenāpi nimantetī”ti. Nagaravāsino, “kahaṃ, bhante, therā, kasmā no na ārocayitthā”ti? Kiṃ āvuso ārocitena, kiṃ na passatha dve bhikkhū therāsane nisīdante, ete aggasāvakāti. Te khippaṃ sannipatitvā sappipphāṇitādīni ceva cīvaradussāni ca saṃhariṃsu.

Kokāliko cintesi - “paramappicchā aggasāvakā payuttavācāya uppannaṃ lābhaṃ na sādīyissanti, asādīyantā ‘āvāsikassa dethā’ti vakkhantī”ti. Taṃ taṃ lābhaṃ gāhāpetvā therānaṃ santikaṃ agamaṃsi. Therā disvāva “ime paccayā neva amhākaṃ, na kokālikassa kappantī”ti paṭikkhipitvā pakkamiṃsu. Kokāliko “kathaṃ hi nāma attanā agaṇhantā mayhampi adāpetvā pakkamiṃsanti”ti? Āghātaṃ uppādesi. Tepi bhagavato santikaṃ gantvā bhagavantaṃ vanditvā puna attano parisāṃ ādāya janapadacārikaṃ carantā anupubbena tasmīṃ raṭṭhe tameva nagaraṃ paccāgamiṃsu. Nāgarā there sañjānitvā saha parikkhārehi dānaṃ sajjitvā nagaramajjhe maṇḍapaṃ katvā dānaṃ adaṃsu, therānañca parikkhāre upanāmesuṃ. Therā bhikkhusaṅghassa niyyādayiṃsu. Taṃ disvā kokāliko cintesi - “ime pubbe appicchā ahesuṃ, idāni pāpicchā jātā, pubbepi appicchasantuṭṭhapavivittasadisā maññe”ti there upasaṅkamitvā, “āvuso, tumhe pubbe appicchā viya, idāni pana pāpabhikkhū jātā”ti vatvā “mūlaṭṭhāneyeva nesāṃ paṭiṭṭhaṃ bhindissāmī”ti taramānarūpo nikkhamitvā sāvattiṃ gantvā yena bhagavā tenupasaṅkamī. Ayameva kokāliko iminā ca kāraṇena upasaṅkamīti veditabbo.

Bhagavā taṃ turitaturitaṃ āgacchantāṃ disvāva āvajjento aññāsi - “ayaṃ aggasāvake akkositukāmo āgato”ti. “Sakkā nu kho paṭisedhetu”nti ca āvajjento, “na sakkā paṭisedhetuṃ, thesesu aparajjhivā kālaṅkato ekaṃsena padumaniraye nibbattissatī”ti disvā, “sāriputtamoggallānēpi nāma garahantaṃ sutvā na

nisedheti’’ti vādamocanattam ariyūpavādassa ca mahāsāvajjabhāvadassanattam mā hevanti tikkhattum paṭisedhesi. Tattha mā hevanti mā evaṃ abhaṇi. Saddhāyikoti saddhāya ākaro pasādāvaho saddhātabbavacano vā. Paccayikoti pattiyaṭabbavacano.

Pakkāmīti kammānubhāvena codiyamāno pakkāmi. Okāsakataṃ hi kammaṃ na sakkā paṭibāhitum, taṃ tassa tattha ṭhātum na adāsi. Acirapakkantassāti pakkantassa sato na cireneva. Sabbo kāyo phuṭo ahoṣīti kesaggamattampi okāsaṃ āvajjetvā sakalasaṅgāṃ aṭṭhīni bhinditvā uggatāhi pīlakāhi ajjhotthaṃ ahoṣi. Yasmā pana buddhānubhāvena tathārūpaṃ kammaṃ buddhānaṃ sammukhībhāve vipākaṃ na deti, dassanūpacāre vijahitamatte deti, tasmā tassa acirapakkantassa pīlakā uṭṭhahimsu. Kalāyamattiyoti caṇakamattiyoti. Beluvasalāṭukamattiyoti taruṇabeluvamattiyoti. Pabhijjimsūti bhijjimsu. Tāsu bhinnāsu sakalasaṅgāṃ panasapakkaṃ viya ahoṣi. So pakkena gattena jetavanadvārakoṭṭhake visagilito maccho viya kadalipattesu sayi. Atha dhammasavanattam āgatāgatā manussā - ‘‘dhi kokālika, dhi kokālika, ayuttamakāsi, attanoyeva mukhaṃ nissāya anayabyasanaṃ patto’’ti āhaṃsu. Tesam sutvā ārakkhadevatā dhi-kāraṃ akaṃsu. Ārakkhakadevatānaṃ ākāsadevatāti iminā upāyena yāva akaniṭṭhabhavanā ekadhikāro udapādi. Athassa upajjhāyo āgantvā ovādaṃ agaṇhantaṃ ṇatvā garahitvā pakkāmi.

Kālamakāsīti upajjhāye pakkante kālamakāsi. Padumaṃ nirayanti pāṭiyekko padumanirayo nāma natthi, avīcimahānirayamhiyeva pana padumagaṇanāya paccitabbe ekasmiṃ ṭhāne nibbatti.

Vīsātikhārikoti māgadhakena patthena cattāro patthā kosalaratṭhe ekapattho hoti, tena patthena cattāro patthā āḷhakaṃ, cattāri āḷhakāni doṇaṃ, catudoṇā mānikā, catumānikā khārī, tāya khārīyā vīsātikhāriko. Tilavāhoti māgadhakānaṃ sukhumatilānaṃ tilasakaṭaṃ. Abbudo nirayoti abbudo nāma pāṭiyekko nirayo natthi. Avīcimhiyeva pana abbudagaṇanāya paccitabbaṭṭhānassetam nāmaṃ. Nirabbudādīsopi eseva nayo.

Vassagaṇanāpi panettha evaṃ veditabbā - yatheva hi sataṃ sataṣaṇṇāni koṭi hoti, evaṃ sataṃ sataṣaṇṇakoṭiyo pakoṭi nāma hoti, sataṃ sataṣaṇṇapakoṭiyo koṭipakoṭi nāma, sataṃ sataṣaṇṇakoṭipakoṭiyo nahutaṃ, sataṃ sataṣaṇṇanahutāni ninnahutaṃ, sataṃ sataṣaṇṇaninnahutāni ekaṃ abbudaṃ, tato vīsatiṇaṃ nirabbudaṃ. Eseva nayo sabbatthāti. Dasamaṃ.

Paṭhamo vaggo.

2. Dutiyavaggo

1. Sanaṅkumārasuttavaṇṇanā

182. Dutiyavaggassa paṭhame sappinīṭireti sappinīnāmikāya nadiyā tīre. Sanaṅkumāroti so kira pañcasikhakumārakakāle jhānaṃ bhāvetvā brahmaloke nibbatto kumārakavaṇṇeneva vicarati. Tena naṃ ‘‘kumāro’’ti sañjānanti, porāṇakattā pana ‘‘sanaṅkumāro’’ti vuccati. Janetasminti janitasmim, pajāyāti attho. Ye gottapaṭisārīnoti ye janetasmim gottam paṭisaranti tesu loke gottapaṭisārīsu khattiyo seṭṭho. Vijjācaraṇasampannoti bhayabheravasuttapariyāyena pubbenivāsādīhi vā tīhi, ambaṭṭhasuttapariyāyena vipassanāññaṃ manomayiddhi cha abhiññāyoti imāhi vā

aṭṭhahi vijjāhi, sīlesu paripūrakāritā indriyesu guttadvāratā bhojane mattaññutā jāgariyānuyogo satta saddhammā cattāri rūpāvacarajjhānānīti evaṃ pannarasaddhammabhedenā caraṇena ca samannāgato. So seṭṭho devamānuseti so khīṇāsavabrāhmaṇo devesu ca manussesu ca seṭṭho uttamoti. Paṭhamam.

2. Devadattasuttavaṇṇanā

183. Dutiye acirapakkanteti saṅgham bhinditvā nacirasseva veḷuvanato gayāsīsam gate. Assatarinti gadrabhassa vaḷavāya jātam. Dutiyaṃ.

3. Andhakavindasuttavaṇṇanā

184. Tatiye andhakavindanti evaṃnāmakam gāmaṃ. Upasaṅkamīti “satthā idānīpi vīriyaṃ karoti padhānamanuyuñjati, gacchāmissa santike ṭhatvā sāsanānucchavikaṃ vīriyapaṭisaṃyuttaṃ gātham vakkhāmi”ti upasaṅkami.

Pantānīti janatam atikkamitvā manussānam anupacāre ṭhitāni. Saṃyojanavippamokkhāti tāni ca senāsānāni sevamāno na cīvarādīnam atthāya seveyya, atha kho dasasaṃyojanavippamokkhatthāya careyya. Saṅhe vaseti tesu senāsanesu ratim alabhanto upaṭṭhākādīnam cittānurakkhaṇattham gadrabhapiṭṭhe rajaṃ viya uppatanto araṇṇe acaritvā saṅghamajjhe vaseyya. Rakkhitatto satimāti tattha ca vasanto sagavacaṇḍo goṇo viya sabrahmacārino avijjhanto aghaṭṭento rakkhitatto satipaṭṭhānaparāyaṇo hutvā vaseyya.

Idāni saṅhe vasamānassa bhikkhuno bhikkhācāravattaṃ ācikkhanto kulākulantiādīmāha. Tattha piṇḍikāya carantoti piṇḍatthāya caramāno. Sevetha pantāni senāsānānīti saṅghamajjham otaritvā vasamānopi dhurapariveṇe tālanāḷikeraādīni ropetvā upaṭṭhākādisaṃsaṭṭho na vaseyya, cittakallatam pana janetvā cittaṃ hāsetvā tosetvā puna pantasenāsane vaseyyāti araṇṇasseva vaṇṇam katheti. Bhayāti vaṭṭabhayato. Abhayeti nibbāne. Vimuttoti adhimutto hutvā vaseyya.

Yattha bheravāti yasmiṃ ṭhāne bhayajanakā saviññānakā sīhabyagghādayo, aviññānakā rattibhāge khāṇuvallīādayo bahū atthi. Sarīsapāti dīghajātikādisarīsapā. Nisīdi tattha bhikkhūti tādise ṭhāne bhikkhu nisinno. Iminā idaṃ dīpeti - bhagavā yathā tumhe etarahi tatraṭṭhakabheravārammaṇāni ceva sarīsape ca vijjuncchāraṇādīni ca amanasikatvā nisinnā, evamevaṃ padhānamanuyuttā bhikkhū nisīdantīti.

Jātu me diṭṭhanti ekaṃsena mayā diṭṭham. Na yidaṃ itihītiṇanti idaṃ itiha itihāti na takkahetu vā nayahetu vā piṭakasampadānena vā aham vadāmi. Ekasmiṃ brahmacariyasinti ekāya dhammadesanāya. Dhammadesanā hi idha brahmacariyanti adhippetā. Maccuhāyinanti maraṇapariccāginam khīṇāsavānam.

Dasā ca dasadhā dasāti ettha dasāti daseva, dasadhā dasāti satam, añṇe ca dasuttaram sekhasatam passāmīti vadati. Sotasamāpannāti maggasotam samāpannā. Atiracchānagāminoti desanāmettam, avinipātadhammāti attho. Saṅkhātuṃ nopi sakkomīti musāvādabhayena ettakā nāma puññabhāgino sattāti gaṇetuṃ na sakkomīti bahuṃ brahmadhammadesanam sandhāya evamāha. Tatiyaṃ.

4. Aruṇavatīsuttavaṇṇanā

185. Catutthe abhibhūsambhavanti abhibhū ca sambhavo ca. Tesu abhibhūthero sārīputtatthero viya paññāya aggo, sambhavatthero mahāmoggallāno viya samādhinā aggo. Ujjhāyantīti avajjhāyanti, lāmakato vā cintenti. Khiyyantīti, kinnāmetam kinnāmetanti? Aññamaññam kathenti. Vipācentīti vitthārayantā punappunam kathenti. Heṭṭhimena upaḍḍhakāyenāti nābhito paṭṭhāya heṭṭhimakāyena. Pāḷiyam ettakameva āgataṃ. Thero pana “pakativanṇam vijahitvā nāgavanṇam gahetvā dasseti, supanṇavanṇam gahetvā vā dasseti”tiādinā nayena āgataṃ anakappakāram iddhivikubbanam dassesi. Imā gāthāyo abhāsīti thero kira cintesi - “katham desitā nu kho dhammadesanā sabbesam piyā assa manāpā”ti. Tato āvajjento - “sabbepi pāsaṇḍā sabbe devamanussā attano attano samaye purisakāram vaṇṇayanti, vīriyassa avanṇavādī nāma natthi, vīriyapaṭisaṃyuttaṃ katvā desessāmi, evam ayaṃ dhammadesanā sabbesam piyā bhavissati manāpā”ti ñatvā tīsu piṭakesu vicinitvā imā gāthā abhāsī.

Tattha ārambhathāti ārambhavīriyam karotha. Nikkamathāti nikkamavīriyam karotha. Yuñjathāti payogam karotha parakkamatha. Maccuno senanti maccuno senā nāma kilesasenā, tam dhunātha. Jātisaṃsāranti jātiñca saṃsārañca, jātisaṃkhātam vā saṃsāram. Dukkassantaṃ karissatīti vaṭṭadukkhassa paricchedam karissati. Kiṃ pana katvā thero saḥassilokadhātum viññāpesīti? Nīlakasiṇam tāva samāpajjitvā sabbattha ālokaṭṭhāne andhakāram phari, odātakasiṇam samāpajjitvā andhakāraṭṭhāne obhāsam. Tato “kimidaṃ andhakāra”nti? Sattānam ābhoge uppanne ālokaṃ dassesi. Ālokaṭṭhāne ālokaṃ natthi, “kiṃ āloko aya”nti? Vicinantānam attānam dassesi. Atha tesam theroti vadantānam imā gāthāyo abhāsī, sabbe oṣāyā parisāya majjhe nisīditvā dhammam desentassa viya saddam suṇiṃsu. Atthopi nesam pākaṭo ahosi. Catuttham.

5. Parinibbānasuttavaṇṇanā

186. Pañcame upavattane mallānam sālavaneti yatheva hi kadambanadītīrato rājamātuviḥāradvārena thūpārāmaṃ gantabbaṃ hoti, evam hiraññavatikāya nāma nadiyā pārimatīrato sālavanam uyyānam. Yathā anurādhapurassa thūpārāmo, evam tam kusiṇārāya hoti. Yathā thūpārāmato dakkhiṇadvārena nagaram pavisanamaggo pācīnamukho gantvā uttarena nivattati, evam uyyānato sālapanā pācīnamukhā gantvā uttarena nivattā. Tasmā tam “upavattana”nti vuccati. Tasmim upavattane mallānam sālavane. Antarena yamakasālānanti mūlakkhandhaviṭṭapapattehi aññamaññam saṃsibbitvā ṭhitasālānam antarikāya. Appamādena sampādetthāti satiavippavāseṇa kattabbakiccāni sampādayatha. Iti bhagavā yathā nāma maraṇamañce nipanno mahaddhano kuṭumbiko puttānam dhanasāram ācikkheyya, evamevaṃ parinibbānamañce nipanno pañcacattālīsa vassāni dinnam ovādam sabbam ekasmiṃ appamādapadeyeva pakkhipitvā abhāsī. Ayaṃ tathāgatassa pacchimā vācāti idaṃ pana saṅgītikārānam vacanam.

Ito param yaṃ parinibbānaparikammaṃ katvā bhagavā parinibbuto, tam dassetuṃ, atha kho bhagavā paṭhamam jhānantiādi vuttaṃ. Tattha saññāvedayitanirodham samāpanne bhagavati assāsapassāsānam appavattiṃ disvā, “parinibbuto satthā”ti saññāya devamanussā ekappahārena viraviṃsu, ānandattheropi - “parinibbuto nu kho, bhante, anuruddha bhagavā”ti theram pucchi. Thero “na kho, āvuso ānanda, tathāgato parinibbuto, apica saññāvedayitanirodham samāpanno”ti āha. Katham pana so aññāsī? Thero kira satthārā saddhimyeva tam tam samāpattiṃ samāpajjanto yāva nevasaññānāsāññāyatanaṃ vuṭṭhānam, tāva gantvā, “idāni bhagavā nirodham

samāpanno, antonirodhe ca kālaṃkiriya nāma natthī”ti aññāsi.

Atha kho bhagavā saññāvedayitanirodhasamāpattito vuṭṭhahitvā nevasaññānāsaññāyatanaṃ samāpajji...pe... tatiyajjhānā vuṭṭhahitvā catutthaṃ jhānaṃ samāpajjīti ettha pana bhagavā catuvīsatiyā tñānesu paṭhamam jhānaṃ samāpajji, terasasu tñānesu dutiyaṃ jhānaṃ... tathā tatiyaṃ... pannarasasu tñānesu catutthaṃ jhānaṃ samāpajji. Kathaṃ? Dasasu asubhesu dvattiṃsākāre aṭṭhasu kaṣiṇesu mettākaraṇāmoditesu ānāpāne paricchedākāseti imesu tāva catuvīsatiyā tñānesu paṭhamam jhānaṃ samāpajji. Thapetvā pana dvattiṃsākārañca dasa ca asubhāni sesesu terasasu dutiyaṃ jhānaṃ... tesuyeva tatiyaṃ jhānaṃ samāpajji. Aṭṭhasu pana kaṣiṇesu upekkhābrahmavihāre ānāpāne paricchedākāse catūsu arūpesūti imesu pannarasasu tñānesu catutthaṃ jhānaṃ samāpajji. Ayampi ca saṅkhepakathāva. Nibbānapuraṃ pavisanto pana bhagavā dhammassāmi sabbāpi catuvīsatiakoṭṭisatasahassasaṅkhā samāpattiyo pavisitvā videsaṃ gacchanto ñātijaṇaṃ āliṅgetvā viya sabbasamāpattisukhaṃ anubhavitvā pavitṭho.

Catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā bhagavā parinibbāyīti ettha ca jhānasamanantaraṃ paccavekkhaṇasamanantaranti, dve samanantarāni. Catutthajjhānā vuṭṭhāya bhavaṅgaṃ otiṇṇassa tattheva parinibbānaṃ jhānasamanantaraṃ nāma, catutthajjhānā vuṭṭhahitvā puna jhānaṅgāni paccavekkhitvā bhavaṅgaṃ otiṇṇassa tattheva parinibbānaṃ paccavekkhaṇasamanantaraṃ nāma. Imāni dvepi samanantarāneva. Bhagavā pana jhānaṃ samāpajjitvā jhānā vuṭṭhāya jhānaṅgāni paccavekkhitvā bhavaṅgacittena abyākatena dukkhasaccena parinibbāyi. Ye hi keci buddhā vā paccekabuddhā vā ariyasāvaka vā antamaso kunthakipillikaṃ upādāya sabbe bhavaṅgacitteneva abyākatena dukkhasaccena kālaṃ karonti.

Bhūtāti sattā. Appaṭipuggaloti paṭibhāgapuggalavirahito. Balappattoti dasavidhaṃ ñāṇabalaṃ patto. Uppādavayadhamminoti uppādavayasabhāvā. Tesam vūpasamoti tesam saṅkhārānaṃ vūpasamo. Sukhoti asaṅkhataṃ nibbānameva sukhanti attho. Tadāsīti “saha parinibbānā mahābhūmicālo aho”ti evaṃ mahāparinibbāne vuttaṃ bhūmicālaṃ sandhāyāha. So hi lomahaṃsanako ca bhiṃsanako ca āsi. Sabbākāravarūpeteti sabbākāravaraguṇūpete. Nāhu assāsapassāsoti na jāto assāsapassāso. Anejoti taṇhāsaṅkhātāya ejāya abhāvena anejo. Santimārabbhāti anupādisesaṃ nibbānaṃ ārabba paṭicca sandhāya. Cakkhumāti pañcahi cakkhūhi cakkhumā. Parinibbutoti khandhaparinibbānena parinibbuto. Asallīnenāti anallīnena asaṅkuṭṭitena suvikasiteneva cittena. Vedanaṃ ajjhavāsayaṃ vedanaṃ adhivāsesi, na vedanānuvattī hutvā ito cito samparivatti. Vimokkhoti kenaci dhammena anāvaraṇavimokkho sabbaso apaññattibhāvūpagamo pajjotanibbānasadisō jātoti. Pañcamaṃ.

Dutiyo vaggo.

Iti sārattappakāsiniyā

Samyuttanikāya-aṭṭhakathāya

Brahmasamyuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια. 1. Σχόλια για το βιβλίο με τους στίχους. 6. Συνδεδεμένες ομιλίες με τους Βράχμα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org